

RADNO VASPITANJE

- **Pestaloci** ističe da harmonijski razvoj čovjeka podrazumijeva razvoj uma, srca i ruke, tj. jedinstvo intelektualnog, moralnog i radnog vaspitanja.
- **Ruso** preporučuje da svaki mladi čovjek izuči barem jedan zanat bez obzira čime će se kasnije u životu baviti.
- **Keršenštajner** je cjelokupnu organizaciju osnovne škole pokušao da utemelji na radnim aktivnostima manuelnog tipa.
- **Makarenko** je svoju pedagošku koncepciju i praksu zasnovao na punom uvažavanju principa kolektivizma i organizovanju radnih aktivnosti vaspitanika.
- **Djui** se zalagao za školu povezanu sa životom i raznovrsnim iskustvima djece (crtanje, modelovanje, bojenje, vajanje, istraživanja, rad sa raznim materijalima) čime djeca zadovoljavaju svoje potrebe za radoznalošću, aktivnošću, pronalaženje i stvaranjem.

- Čovjek je radno, aktivno i stvaralačko biće. **Rad** je uslov njegovog opstanka i fizičkog i duhovnog razvoja (ne samo vještine i navike obavljanja određenih operacija), tj. cjelokupne ličnosti.
- Svjesnim i stvaralačkim radom čovjek je usavršavao sredstva za proizvodnju, razvijao tehniku, **stvarao materijalna i duhovna dobra, a istovremeno izgrađivao sebe**, svoje intelektualne i stvaralačke sposobnosti.
- **Radno vaspitanje je** planski, sistematski i cjelishodno organizovan proces razvoja kulture mladih koji je usmjeren na sticanje znanja, vještina i navika i razvijanje sposobnosti neophodnih svakom čovjeku kao radnom, produktivnom i stvaralačkom biću.
- Radnim vaspitanjem mladi se osposobljavaju za ekonomičan, visokoproduktivan i stvaralački rad, razumijevanje rada kao osnovnog uslova čovjekove egzistencije i razvoja.
- Ono **povezuje teoriju i praksu** i prevazilazi formalizam u znanjima učenika. **Uspjeh u radu** kod mladih razvija osjećanje životne radosti i zadovoljstva i podstiče na još veća ulaganja napora i kreativnosti.

- U procesu radnog vaspitanja ***osobe se osposobljavaju da rade*** racionalno i ekonomično, odnosno produktivno i efikasno (ekonomično korišćenje vremena i materijala, poštovanje tehničko-tehnoloških zahtjeva rada, briga o sredstvima rada, kvalitetnost izrade proizvoda i obavljanje drugih poslova). Ova funkcija radnog vaspitanja posebno je značajna u savremenom svijetu neprekidnog rasta produktivnosti proizvodnje u kojoj je nezamjenjljiva uloga čovjeka – faktora te produktivnosti.
- ***Sadržaji rada*** (vrsta, težina, složenost, trajanje, karakter aktivnosti) moraju biti odabrani u skladu sa opštim pedagoškim zahtjevima, a njihovo neposredno realizovanje ostvareno u skladu sa fizičkim i intelektualnim mogućnostima učenika. Pretjerano težak intelektualni ili fizički rad ugrožava razvoj učenika i formira njegov negativan odnos prema radu.

- Pedagoški pravilno odabrani i realizovani sadržaji radnog vaspitanja treba da doprinesu ostvarivanju sledećih **zadataka radnog vaspitanja**:

1. **razvijanje radne i tehničke kulture** mladih i njihovog pozitivnog odnosa prema radu kao izvoru egzistencije i najznačajnijem faktoru razvoja čovjeka i društva;

2. **usvajanje odgovarajućih znanja** o principima savremene organizacije rada i pretpostavkama racionalnog, ekonomičnog i visokoproduktivnog rada;

3. **ovladavanje radnim vještinama i navikama**, odnosno razvijanju sposobnosti neposredne primjene stečenih znanja u praksi;

4. **buđenju i razvijanju interesovanja, potreba i sposobnosti** značajnih za radno-tehničko obrazovanje i stvaralaštvo (stvaralačko produktivno mišljenje, originalnost, mašta, radoznalost, projektovanje, itd.);

5. **profesionalnom informisanju i usmjeravanju učenika** (upoznavanje učenika sa specifičnim zahtjevima rada pojedinih zanimanja i usklađivanje sklonosti, sposobnosti i želja učenika sa tim zahtjevima); i

6. **razvijanju pozitivnih moralnih osobina ličnosti** (odgovornost, marljivost, poštenje, poštovanje svojeg i tuđeg rada, razvoj radne discipline, itd.)

- ***U ostvarivanju navedenih zadataka značajnu ulogu*** imaju:

1. ***porodica*** kao najznačajniji faktor radnog vaspitanja mladih. Djeca u porodici najneposrednije sagledavaju smisao, značaj i vrijednosti rada, i prema svojim mogućnostima, učestvuju u raznim radnim aktivnostima. To je najprirodniji put uvođenja djece u svijet rada, dužnosti i obaveza;

2. ***predškolske ustanove*** imaju niz sadržaja i aktivnosti u kojima se djeca angažuju (oblikovanje raznih materijala, briga o svojim stvarima, pospremanje igračka, itd.)

3. ***škole***, prvenstveno osnovne, ali i srednje stručne škole, u kojima se mladi pripremaju za određena zanimanja, ostvarivanja zadataka radnog vaspitanja su veće, a radno vaspitanje u školi ostvaruje se u nastavi, slobodnim aktivnostima i različitim oblicima učeničkog produktivnog rada;

4. ***radne organizacije***; i

5. ***mas-mediji***.

- U ostvarivanju zadataka radnog vaspitanja neophodno je dosledno poštovanje sledećih **principa**:

1. **praktične svrsishodnosti** ukazuje na neophodnost izbora sadržaja, metoda, oblika i sredstava radnog vaspitanja koji su u funkciji razvoja učenikovih potencijala i sposobnosti i njihove potpunije pripreme za život i rad;

2. **radno-tehničke mnogostranosti** podrazumijeva razvoj cjelovite i svestrane ličnosti kroz izbor raznovrsnih i mnogih sadržaja rada i razvoj mnogostranih funkcija, sposobnosti, znanja, vještina, navika, potreba i interesovanja učenika;

3. **individualizacije** u sebi sjedinjuje zahtjev za odmjerenošću i pristupačnošću sadržaja, metoda i oblika vaspitnog rada u skladu sa mogućnostima učenika i njihovo prilagođavanje željama, interesovanjima, potrebama i osobenostima svakog učenika;

4. **racionalnosti** podrazumijeva racionalnu, ekonomičnu i efikasnu realizaciju radnog vaspitanja i osposobljavanje učenika da svoju radnu djelatnost organizuju razumno, svrsishodno i ekonomično; i

5. **jedinstva teorije i prakse** odnosi se na nužnost povezivanja teorijskih znanja učenika i mladih sa njihovom neposrednom, praktičnom primjenom, u životu, radu i stvaralačkim aktivnostima.